

III. Deklinabide batua

III, 1. Kasuen gramatikazko izena eta erdal itzulpena

A 1 - Pasibo

Mendia ikusi dut = he visto el monte,
j'ai vu la montagne.

A 2 - Ergatibo

Mendiak nekatu gaitu = el monte nos ha cansado,
la montagne nous a fatigué.

A 3 - Datibo

Mendiari eskaini dio bertsoa = ha ofrecido el verso al monte,
il a offert son vers à la montagne.

A 4 - Posesibo

Mendiaren edertasuna = la hermosura del monte,
la beauté de la montagne.

A 5 - Asoziatibo

Zakurrarekin joan da = se ha ido con el perro,
il est allé avec le chien.

A 6 - Destinatibo

Zakurrarentzat erosi du haragi hori = ha comprado esa carne para el
perro, il a acheté cette viande
pour le chien.

A 7 - Instrumental

Mendiaz baliatu ziren = se aprovecharon del monte,
il se servirent de la montagne.

Lekutasunezkoak

B 1 - Inesibo

Mendian izan gara = hemos estado en el monte,
nous avons été à la montagne.

B 2 - Ablatibo

Menditik iritsi ziren = llegaron del monte,
ils arrivèrent de la montagne.

B 3 - Direktibo 1

Mendira joan da = se ha ido al monte,
il est allé à la montagne.

B 4 - Direktibo 2

Mendiraino hurbildu nintzen = me acerqué hasta el monte,
j'approchai jusqu'à la montagne.

B 5 - Lokatibo

Mendiko xoriak = los pájaros del monte,
les oiseaux de la montagne.

Bi kasu berezi (mugagabeen bakarrik)

D 1 - Partitibo

Mendirik ez dago herri honetan = en este pueblo no hay montes,
il n'y a pas de montagne dans
cette contrée.

D 2 - Prolatibo

Menditzat hartu zuen = lo tomó por monte,
il le prit pour montagne.

III, 2. Bizigabeen deklinabidea

Mugagabe (indet.)

- (a) zenbat...
- b) hainbeste...
- d) bost, zazpi...

Sing.

(dakigun...)

Plur.

(aipatu ditugun...)

(A 1) mendi-	mendi-a	mendi-ak
(A 2) mendi-k	mendi-ak	mendi-ek
(A 3) mendi-ri	mendi-ari	mendi-ei
(A 4) mendi-ren	mendi-aren	mendi-en
(A 5) mendi-rekin	mendi-arekin	mendi-ekin
(A 6) mendi-rentzat	mendi-arentzat	mendi-entzat
(A 7) mendi-z	mendi-az	mendi-ez/etaz
(B 1) mendi-tan	mendi-an	mendi-etan
(B 2) mendi-tatik	mendi-tik	mendi-etatik/rik
(B 3) mendi-tara	mendi-ra	mendi-etara
(B 4) mendi-taraino	mendi-raino	mendi-etaraino
(B 5) mendi-tako	mendi-ko	mendi-etako
(D 1) mendi-rik		
(D 2) mendi-tzat		

Deklinabide honen arabera, erabiltzen dira **bokalez** bukatzen diren hitzak, baita -ai, -ei, -oi, -ui diptongoez bukatzen direnak.

(A 1) haran-	haran-a	haran-ak
(A 2) haran-ek	haran-ak	haran-ek
(A 3) haran-i	haran-ari	haran-ei
(A 4) haran-en	haran-aren	haran-en
(A 5) haran-ekin	haran-arekin	haran-ekin
(A 6) haran-entzat	haran-arentzat	haran-entzat
(A 7) haran-ez	haran-az	haran-ez/etaz
(B 1) haran-etan	haran-ean	haran-etan
(B 2) haran-etatik/rik	haran-etik	haran-etatik/rik
(B 3) haran-etara	haran-era	haran-etara
(B 4) haran-etaraino	haran-eraino	haran-etaraino
(B 5) haran-etako	haran-eko	haran-etako
(D 1) haran-ik		
(D 2) haran-tzat		

Deklinabide honen arabera, **kontsonantez** bukatzen diren hitzak eta **au** diptongoaz bukatzen direnak (ikus **Sustrai Bila**).

Mugagabe

Esate baterako:

zenbat **menditan** izan zara? zenbat **haranetan**?
 hainbeste **menditan** / **haranetan** egon ondoren
 zazpi **menditan** / **haranetan** ibili naiz gaez

Singular

guk dakigun **mendian** harrapatu dituzte

Plural

aipatu ditugun **mendietan** akabatu dituzte otsoak

Oharra: jakina denez:

zazpi **menditan** \neq zazpi mendietan

zazpi **mendi** \neq zazpi mendiak

(ikus: **Sustrai Bila**)

III, 3. Deklinabideari dagozkion fonetika legeak

1/ Mugagabeen

1.1 - bi bokaleren artean : -R-

mendi + **ik** = mendirik

etxe + **en** = etxeren

1.2 - bi kontsonanteren artean: -E-

haran + **k** = haranek

haran + **tan** = haranetan

1.3 - kontsonante eta bokaleren artean, loturazko letrarik ez:

mendi + **tan** = menditan

haran + **ik** = haranik

2/ Singularrean

2.1 - Loturarik ez eskuarki:

mendi + **a** = mendia

haran + **az** = haranaz

2.2 - Lekutasunari dagozkion kasuetan (B), bukaerako kontsonantearen eta atzikiaren artean: -E-.

haran + **an** = haranean

bihotz + **ko** = bihotzeko

haritz + **ra** = haritzera

gau + **ko** = gaueko

2.3 - «A itsatsia» duten hitzetan: A + A = A.

alaba + **ak** = alabak

atorra + **an** = atorran

birjina + **ari** = birjinari

eliza + **aren** = elizaren

3/ Pluralean

3.1 - Pluralean ez dago inoiz loturazko letrarik:

mendi + **etan** = mendietan

buru + **ei** = buruei

3.2 - «A itsatsia» duten hitzetan: A + A = A

A + E = E

atorra + **ak** = atorrak

egia + **en** = egien

3.3 - «E» batez bukatzen direnetan, elkarri atxikiak:

seme + **ek** = semeek

larre + **etako** = larreetako

III, 4. Lekutasunezko kasuak (B) bizidunetan

-t- ren ordeaz -g- agertzen da, deklinabide honen arabera:

(B 1)	seme-(ren) gan	seme-a (ren) gan	seme-engan
(B 2)	seme-(ren) gandik	seme-a (ren) gandik	seme-engandik
(B 3)	seme-(ren) gana	seme-a (ren) gana	seme-engana
(B 4)	seme-(ren) ganaino	seme-a (ren) ganaino	seme-enganaino
(B 1)	gizon-(en) gan	gizon-a (ren) gan	gizon-engan
(B 2)	gizon-(en) gandik	gizon-a (ren) gandik	gizon-engandik
(B 3)	gizon-(en) gana	gizon-a (ren) gana	gizon-engana
(B 4)	gizon-(en) ganaino	gizon-a (ren) ganaino	gizon-enganaino

III, 5. Izen nagusiak

(A) sailean deklinabide berbera:

Maddi - k	Ogutuz - ek
Maddi - ri	Ogutuz - i
Maddi - ren	Ogutuz - en
Maddi - rekin	Ogutuz - ekin
Maddi - rentzat	Ogutuz - entzat
Maddi - z	Ogutuz - ez

(B) sailean honela:

Tolosa - n	Eibar - en
Tolosa - tik	Eibar - tik
Tolosa - ra	Eibar - a
Tolosa - raino	Eibar - aino
Tolosa - ko	Eibar - ko
Maddi - (ren) gan	Ogutuz - engan
Maddi - (ren) gandik	Ogutuz - engandik
Maddi - (ren) gana	Ogutuz - engana
Maddi - (ren) ganaino	Ogutuz - enganaino

(D)

Tolosa - rik	Eibar - ik
Tolosa - tzat	Eibar - tzat